

הלכות עבודה זרה פרק ב

פרק ב

עיקר עבודה זרה והמגדר

עיקר עבודה זרה

עיקר עבודה זרה

א.

עיקר הציווי בעבודה זרה - שלא לעבוד אחד מכל הברואים, לא מלאך, ולא גלגל ולא כוכב, ולא אחד מארבע היסודות, ולא אחד מכל הנבראים מהם.

אפילו עבודה כדור אנוש

ואף על פי שהעובד יודע שי"י הוא האלהים, והוא עובד הנברא הזה על דרך שעבד אנוש ואנשי דורו תחילה - הרי זה עובד עבודה זרה:

ב.

וענין זה הוא שהזהירה עליו תורה ואמרה "ופן תשא עיניך השמימה וראית את השמש ואת הירח ואת הכוכבים וג' אשר חלק י"י אלהיך אותם לכל העמים" וג' (דברים ד':ט), כלומר שמא תשוט בעין ליבך ותראה שאלו הם המנהיגים את העולם, והם שחלק י"י אותם לכל העמים להיותם חיים והווים ונפסדים כמנהגו של עולם, ותאמר שראוי להשתחוות להן ולעבדן.

ובענין הזה ציוה ואמר "השמרו לכם פן יפתה לבבכם" (דברים י"א:ז), כלומר שלא תטעו בהרהור הלב לעבוד אלו, להיותם סרסור ביניכם ובין הבורא:

ג.

ספרים רבים חיברו עובדי עבודה זרה בעבודתה - היאך עיקר עבודתה, ומה משפטה ומעשיה.

ציונו הקב"ה שלא לקרות באותן הספרים כלל, ולא נהרהר בה ולא בדבר מדבריה, ואפילו להסתכל בדמות הצורה אסור, שנאמר "אל תפנו אל האלילים" (ויקרא י"ט:ד').

ובענין הזה נאמר "ופן תדרש לאלהיהם לאמר איכה יעבדו" (דברים י"ב:ל') - שלא תשאל על דרך עבודתה היאך הוא, ואף על פי שאין אתה עובד, שדבר זה גורם לך להיפנות אחריה ולעשות כמה שהן עושים, שנאמר "ואעשה כן גם אני" (דברים י"ב:ל').

ד.

וכל הלאוין האלו בענין אחד הן, והוא שלא ייפנה אחר עבודה זרה. וכל הנפנה אחריה בדרך שהוא עושה בו מעשה - הרי זה לוקה:

כל מחשבה נגד עיקרי התורה

ה.

ולא עבודה זרה בלבד הוא שאסור להיפנות אחריה במחשבה, אלא כל מחשבה שגורמת לו לאדם לעקור עיקר מעיקרי התורה - מוזהרין אנו שלא להעלותה על ליבנו, ולא נסיח דעתנו לכך, ונחשב ונימשך אחר הרהורי הלב. מפני שדעתו של אדם קצרה, ולא כל הדעות יכולות להשיג האמת על בוריו, ואם יימשך כל אדם אחר מחשבות ליבו - נמצא מחריב את העולם לפי קוצר דעתו:

כיצד?

- פעמים יתור אחר עבודה זרה,
 - ופעמים יחשב בייחוד הבורא - שמא הוא שמא אינו, "מה למעלה, מה למטה, מה לפני, מה לאחור",
 - ופעמים בנבואה - שמא היא אמת, שמא אינה,
 - ופעמים בתורה - שמא היא מן השמים, שמא אינה,
- ואינו יודע המידות שידון בהן עד שידע האמת על בוריו, ונמצא יוצא לידי מינות:

ועל ענין זה הזהירה תורה ונאמר בה "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם" (במדבר ט"ו:ט), כלומר לא יימשך כל אחד מכם אחר דעתו הקצרה וידמה שמחשבתו משגת האמת.

כך אמרו חכמים, "אחרי לבבכם" - זו מינות, "ואחרי עיניכם" - זו זנות".

ולא זה, אף על פי שהוא גורם לאדם לטרדו מן העולם הבא - אין בו מלקות:

חומר עבודה זרה

מצות עבודה זרה כנגד כל המצוות כולן היא, שנאמר "וכי תשגו ולא תעשו את כל המצוות האלה וכו' את כל אשר צוה י"י אליכם ביד משה מן היום" וכו' (במדבר ט"ו:כ"ב-כ"ג), ומפי השמועה למדו שבעבודה זרה הכתוב מדבר.

הא למדת - שכל המודה בעבודה זרה כפר בכל התורה כולה, ובכל הנביאים, ובכל מה שנצטוו הנביאים מאדם עד סוף העולם, שנאמר "מן היום אשר צוה י"י והלאה לדורותיכם" (במדבר ט"ו:כ"ב-כ"ג), וכל הכופר בעבודה זרה - מודה בכל התורה כולה, והיא עיקר כל המצוות כולן:

ט.
דין עובד נ"ז

ישראל שעבד עבודה זרה - הרי הוא כגוי לכל דבריו, ואינו כישראל שעבר על עבירה שיש בה סקילה.
ו"משומד לעבודה זרה הרי הוא משומד לכל התורה כולה":

י.
דין המינים

וכן המינים מישראל - אינן כישראל לדבר מן הדברים, ואין מקבלין אותם בתשובה לעולם, שנאמר "כל באיה לא ישובון ולא ישיגו ארחות חיים" (משלי ב':י"ט).

והמינים - הם התרים אחר מחשבות ליבם בסכלות בדברים שאמרנו, עד שנמצאו עוברים על גופי תורה להכעיס, בשאט בנפש, ביד רמה, ואומרין שאין בזה עוון.

ואסור לספר עמהן ולהשיב עליהן תשובה כלל, שנאמר "אל תקרב אל פתח ביתה" (משלי ה':ח).

ו"מחשבת מין לעבודה זרה":

יא.

כל המודה בעבודה זרה שהיא אמת, אף על פי שלא עבדה - הרי זה מחרף ומגדף את השם הנכבד והנורא.

ואחד העובד עבודה זרה ואחד המגדף את השם, שנאמר "והנפש אשר תעשה ביד רמה מן האזרח ומן הגר את י"י הוא מגדף" (במדבר ט"ו:ל'). לפיכך תולין עובד עבודה זרה כמו שתולין את המגדף, ושניהן נסקלין:

יב.

ומפני זה כללתי דין המגדף בהלכות עבודה זרה, ששניהם כופרים בעיקר הן. ואלו הן דיני המגדף:

יג.

אין המגדף חייב סקילה עד שיפרש את השם המיוחד של ארבע אותיות, שהוא אלף דלת נון יוד, ויברך אותו בשם מן השמות שאינן נמחקין, שנאמר "ונוקב שם י"י" (ויקרא כ"ד:ט"ז) - על השם המיוחד חייב סקילה, ועל שאר הכינויין באזהרה.

ויש מי שמפרש שאינו חייב אלא על שם יוד הא ואו הא, ואני אומר שעל שניהם הוא נסקל:

יד.

אזהרה של מגדף מניין? שנאמר "אלהים לא תקלל" (שמות כ"ב:כ"ז).

סדר דין המגדף

בכל יום ויום דנין את העדים בכינוי, יכה יוסי את יוסי.

נגמר הדין, מוציאים את כל האדם לחוץ, ושואלים את הגדול שבעדים ואומרים לו, "אמור מה ששמעת בפירוש", והוא אומר, והדיינים עומדים על רגליהם וקורעים ולא מאחין.

והעד השני אומר, "אף אני כמותו שמעתי".

ואם היו עדים רבים - צריך כל אחד ואחד מהם לומר, "כזה שמעתי":

טו.

מגדף שחזר בו בתוך כדי דיבור - אינו כלום, אלא כיון שגידף בעדים נסקל. מי שגידף את השם בשם עבודה זרה - קנאין פוגעין בו והורגין אותו. ואם לא הרגוהו קנאין, ובא לבית דין - אינו נסקל, עד שיברך בשם מן השמות המיוחדין:

טז.

כל השומע ברכת השם - חייב לקרוע, ואפילו על ברכת הכינוי חייב לקרוע, והוא שישמענה מישראל.

ואחד השומע, או השומע מן השומע.

אבל השומע מן הגוי - אינו חייב לקרוע.

ולא קרעו אליקים ושבנא אלא מפני שרשקה משומד היה:

יז.

כל העדים והדיינים סומכין ידיהן אחד אחד על ראש המגדף, ואומרים לו, "דמך בראשך, שאתה גרמת לך".

ואין בכל הרוגי בית דין מי שסומכין עליו אלא מגדף בלבד, שנאמר "וסמכו

כל השומעים את ידיהם על ראשו" (ויקרא כ"ד: י"ד):